

דבר העורך

תיאור והגדרת המוצר

שיקולים של יצרן: לפי דברי היצרנים, באופן כללי ניתן להגדיר שכלל השוקולדים הממולאים הם שוקולדים ממולאים ולא שקדים מצופים, כי המוצר הוא בעיקר שוקולד. למעט מוצרי בוטיק מיוחדים שמחירים מפולפל = עשרות שקלים לחפיסת שוקולד בודדת, ובהם המילוי ניכר ומורגש מאוד.

הנחת העבודה במוצרים הרגילים, היחס ביצור הוא 30% מילוי (שקדים אגוזים בוטנים), 70% ציפוי, מסיבה פשוטה, השוקולד הוא מוצר זול משמעותי מהמילוי, ואם היצרן יוסיף אחוזים של מילוי שעולים לפחות 50 שקל לקילו, היצרן לא יהיה רווחי, כאשר נמכר בסופו של דבר כ-40 שקל לקילו, ולכן מכניסים קקאו וסוכר יותר מכפול מהמילוי כדי שהמוצר ליצרן יהיה זול יותר וכך יהיה רווחי.

יש גם חריגים, כמו קליפות הדרים שהוא מוצר זול ולכן מכניסים כ-50% של קליפות הדרים, מול 50% של שוקולד, וגם כאן עדיין ברכתו 'שהכל', כיון שקליפות הדרים אינם עיקר הפרי ואינו עומד לאכילה, וכל מה שאפשר לאוכלם הוא רק על ידי מרקחת בסוכר וברכתו 'שהכל' כמו השוקולד. בכל מקרה לא יהיה רוב מילוי.

וכן יש חריגים בכיון השני, שהוא פחות מ-30% כאשר המוצר הממולא הוא יקר יותר.

המכונה לוקחת שקדים וטובלת אותם בשוקולד, ולכאורה אין הבדל הלכתי אם השקד הולך לשוקולד (כפי שקורה במפעל) או השוקולד הולך לשקד.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת שוקולד ממולא'

מרקחת פירות עם סוכר ודבש

תוכן העניינים: תקציר סדרת הגיליונות בנושא 'ברכת עיקר וטפלו'; גיליון 411 'ברכת סלט פירות', גיליון 412 'ברכת קוגל יאפצ'יק'. גיליון 413 'ברכת שוקולד עם דגנים'. גיליון 414 'טעם דגן בשוקולד'. גיליון 415 'ברכת גלידה בגביע'. גיליון 416 בנושא 'ברכת עוגת גבינה'. גיליון 417 בנושא 'ברכת שניצל עוף'. גיליון 418 בנושא 'ברכת שניצל צמחי'. הנושא בגיליון הנוכחי מספר 419, 'ברכת שוקולד ממולא', ובהמשך לכך בגיליון הבא מספר 420 'ברכת קבוקים ובוטנים אמריקאים'.

1. פיצוחים מתוקים

אגוז מצופה: 'אגוז מצופה סוכר', הוא אחד מהאופנים של עיקר וטפל בתערובת, המופיע בשו"ע ובמשנ"ב בכמה מקומות.

נפסק בשו"ע (סימן רב סעיף יג) אגוז המטוגן בדבש, מברך עליו 'העץ'. ומבאר **המשנה ברורה** (ס"ק ז) שלא אומרים שהדבש עיקר ויברך 'שהכל', כי הדבש לא בא בשביל טעמו, כי אם לתת טעם באגוז, ולכן האגוז עיקר והדבש טפל, ומברך 'העץ'.

ואינו דומה למבואר **ברמ"א** (סימן רה סעיף א) **ובמשנ"ב** (ס"ק ז) לירק שהתבשל עם בשר, שהירק יורד דרגה ומברך עליו 'שהכל' כברכת הבשר, כי אין לו מטרה באכילת הירק עצמו, אלא לתת טעם טוב בבשר, וממילא מקבל טעם טוב מהבשר, ולכן ברכת הירק 'שהכל', אבל אם המטרה שלו גם באכילת הירק עצמו, ברכתו 'האדמה' אפילו באופן שהירקות הושבחו רק מחמת הבשר. וכן שקד מצופה בדבש שהמטרה שלו הוא באכילת השקד, ברכתו 'העץ' ופוסט את הציפוי.

יסוד הדין מבואר **במגן אברהם** (סימן תקפג ס"ק א) לגבי תפוח בדבש, מברך על התפוח 'העץ' שהוא העיקר, ופוסט את הדבש הטפל. ודייק כן מהלשון 'ונטליו התפוח וטובליו בדבש' ולא כתוב 'אוכלים דבש עם התפוח' משמע שהתפוח עיקר, וכמו בטיבול מרור שהמרור הוא העיקר.

מרקחת פירות עם סוכר: מבואר בשו"ע (סימן רד סעיף יא) **ואליה רבה** (ז) בשם השיי"י **כנסת הגדולה** (הגב"י אות ג) **ובפרי מגדים** (אשל אברהם ס"ק כה) **ובמשנ"ב** (ס"ק נא) לגבי פירות שמרקחים בדבש, הפירות עיקר, והדבש טפל כי מכשיר את הפרי ומתקנו לאכילה, וברכתם 'בורא פרי העץ'. ואפילו שקדים המצופים לגמרי בהרבה סוכר, ברכתם 'העץ', למרות שהסוכר מרובה מהפרי, כי מכל מקום הפרי עיקר.

וכן מבואר בשו"ע (סימן רג סעיף ז) **ובמשנ"ב** (ס"ק יג) לגבי בשמים שחונים ומעורבים עם סוכר, שהבשמים עיקר

ומברך עליהם אפילו שהם המיעוט, והסוכר טפל למרות שהוא הרוב, כיון שבאר רק למתן את הבשמים.

רוב או חשוב: גדר הדין של עיקר וטפל בתערובת שני מינים, מבואר ב**שו"ע** (סימן ריב סעיף א) ו**במשנ"ב** (ס"א), שמברך על העיקר ופוסט את הטפל, באופן שהטפל בא לתקן ולהכשיר את העיקר, או באופן ששניהם עיקרים והאחד מרובה מחבירו, ואם אחד חשוב הוא עדיף על הרוב. והדין שהולכים אחר הרוב בתערובות, מוזכר עוד פעמיים ב**שו"ע** (סימן רב סעיף א) לגבי תערובת יין ושכר, אם הרוב יין מברך 'הגפן', ואם הרוב שיכר מברך 'שהכל'. ו**בשו"ע** (סימן רח סעיף ז) לגבי תערובת ארוז ותבשיל אחר, מבואר שמברך לפי הרוב בתערובת.

לסיכום: שקד מצופה בסוכר או דבש, אין ספק שברכתו 'העץ' כברכת העיקר, ופוסט את הסוכר והדבש המלפת, ואפילו באופן שהסוכר מרובה, כי העיקר הוא השקד והסוכר בא להטעימו.

וכתב **בפני השלחן** (סימן ריב אות ג), שלכאורה קשה, מדוע על יערט, על הסוכר שהוא הרוב ופיטור את האגוז שהוא המיעוט, כמו באופן של תערובת שהולכים אחרי הרוב כמבואר בסימן ריב. וביאר בזה, שאין לו מטרה באכילת הדבש והסוכר בפני עצמם, אלא הם באים לתקן ולהכשיר את אכילת השקד כמבואר במשנ"ב ולכן מברך עליו 'העץ', ופוסט את הציפוי, שהרי בתערובת אם האחד חשוב מברך עליו למרות שהוא המיעוט, ופוסט את השני שבא לתקנו ולהכשירו, למרות שהוא הרוב.

עיקר אחד: ואם כן, לגבי פיצוחים מתוקים - שקד / פקאן / בוטן / קשיו, מצופה עם קצת סוכר, ברכותו 'העץ' או 'האדמה', כברכת הפרי שהוא העיקר, והסוכר שמצפה אותו בטל אליו, והוא ממש הדוגמה של אגוז עם סוכר, שכתוב ב**שו"ע** שהסוכר בא לתקן את האגוז, והרי המטרה הוא להטעים את מאכל השקד, (ומעין ראה ניתן להוכיח שהפיצוחים המתוקים מונחים בחנות ליד הפיצוחים, לעומת השקולדים הממולאים שמונחים ליד הסוכריות, וגם המחיר בהתאם - שהפיצוחים המתוקים יקרים יותר משקולדים ממולאים).

מדברי הפוסקים הנ"ל התבאר, שמברך העץ על אגוז מצופה בסוכר, ויש לציין לשיטה מחודשת שכתב **היוסף אומץ** (דף נא אות תז), וכן נוקט **הבן איש חי** (שנה א פרשת פנחס טו) **כמנהג אביו**, שמנהג טוב להפריד קצת סוכר מהשקד, ולברך עליו שתי ברכות בנפרד. טעם הדבר מבאר **הכף החיים** (סימן דר אות נה) שנהגו כך כדי לצאת מהספק, וכתב הבן איש חי שמנהג אנשי עירו לזכורם כחדת, ולברך עליהם 'שהכל'.

2. שוקולד ממולא בפיצוחים

נקודת ההבדל: בדברי הפוסקים עד דורנו עסקו בשקד מצופה סוכר או דבש, ונקטו רוב הפוסקים שהעיקר הוא הפרי, כי הסוכר והדבש לא נאכל בפני עצמו, ואין להגדירו כסוכר ודבש ממולא. בשנים האחרונות השתדרג המאכל, ועשו ציפוי שהוא חשוב לאכילה בפני עצמו, כמו שוקולדים ממולאים שהשוקולד עיקר וחשוב לאכילה גם בפני עצמו, או בסוכריות עבות וצבעוניות ממולאות בשקדים = דר"זה שהסוכריה חשובה למאכל גם בפני עצמה.

ארבעה צדדים: ומתעוררת השאלה, מה מברכים על גליליות, כריות, עוגיות, שקדים, אגוזים, בוטנים, פולי קפה,

וקליפות הדר, כשהם מצופים בשוקולד, ויש בחקירה ארבעה צדדים, בבחינת 'שתיים שהן ארבע': א. 'שוקולד ממולא' והשוקולד הוא העיקר ומברך 'שהכל' ב. 'שקד מצופה' והשקד הוא העיקר ומברך 'העץ'. ג. שתי מאכלים נפרדים ושניהם עיקריים ומברך שתי ברכות. ד. מברך רק ברכה אחת על האחד העיקרי, כדון תערובת שמברך על הרוב או על החשוב. והאם יש הבדל אם טועם תחילה את השקד / בוטן, או את השוקולד?

עיקר אחד: כלומר, ניתן לומר, שיש עיקר אחד והשני בא לתקנו, ובזה השאלה מי בא לתקן את מי, האם נחשב 'שקד מצופה' שהשקד הוא העיקר, שהרי מוכרים אותו בחנות פיצוחים ולא בחנות ממתקים, או שהוא בגדר 'שוקולד ממולא' והשוקולד הוא העיקר, שבעצם רוצה לאכול שוקולד, ואי אפשר לאכול כל כך הרבה שוקולד בלי תוספת, ולכן ממלאים אותו בסוגים שונים ומגוון מילויים, כדי לשבור את הטעם של השוקולד.

שתי עיקרים: מאידך ניתן לומר, שיש כאן שני עיקרים, ורוצה לאכול שני מאכלים נפרדים ביחד ואם כן מברך שתי ברכות, או דלמא כיון שיש כאן שני עיקרים דינו כתערובת, שרוצה את שני הרכיבים בשוה ואין אחד חשוב מחבירו, שהולכים לפי העיקר הנגבע לפי הרוב או לפי החשוב. ואם שניהם שוים, או שאינו יודע מי הרוב, יברך שתי ברכות.

3. שיטות הפוסקים

בנושא ברכת השוקולד הממולא נאמרו בפוסקי זמננו כמה שיטות יסודיות, ותלוי באופן הגדרת המוצר.

תלמי ברוב: לדעת הגרש"ז **אויערנבאך זצ"ל** והגר"ש **אלישיב זצ"ל** (וזאת הברכה פרק יא עמוד 97, ותן ברכה חלק ב פרק כב דף תיז, שערי הברכה עמוד תקפו בהערה) **והג"ר אביאל קרויס שליט"א** (מקור הברכה סימן סה עמוד קו) לא שייך כאן עיקר וטפל, כי שניהם עיקרים בתערובת וחפץ באכילת שניהם, ולכן תלוי מהו הרוב, ומי שהוא הרוב מברך עליו ופוסט את המיעוט. וכשאינו יודע איזה מהם הוא הרוב, הורה הגרש"ז, שמברך

'שהכל' מספק.

ברכתו 'שהכל': לדעת הג"ר **בן ציון אבא שאול זצ"ל** (שו"ת אור לציון חלק ב פרק יד אות ד) לגבי סוכריות דר"זה ברכתו 'שהכל', ואף לסברת הבן איש חי שצריך לברך שתי ברכות, בימנו זה שונה כי הציפוי עבה, ולמרות שמבואר בפרי מגדים שגם אם הסוכר רב יותר מברך 'העץ', מכל מקום בזמננו עיקר דעת האוכל על הסוכריה, שהרי הרגילות לאכול שקדים בלי סוכר, ולכן כיום ברכת סוכריות דר"זה 'שהכל', ולכל הפחות משום ספק, והביא בשם ספר **כרם שלמה** שהמנהג בארץ ישראל לברך עליהם 'שהכל'.

וכן נקטו הג"ר **משה שטרן זצ"ל** (שו"ת באר משה חלק א סימן ז), והג"ר **מאיר סירוטה שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) לגבי שוקולד ממולא ברכתו שהכל כי השוקולד הוא העיקר ונחשב 'שוקולד ממולא', ולא 'שקד מצופה', ולכן ברכתו 'שהכל'.

ולדעת הג"ר **צבי ובר שליט"א** (שיעורי ברכות, ובהוראה לרבני הילכתא) ברוב הסוגים המצויים בתנויות, יש הרבה שוקולד לעומת הפרי שבפנים, וברכתם 'שהכל', ובסוגים שיש רק קצת שוקולד, ברכתם 'העץ'. והטעם שבשקד וסוכר לא מברך על כל חלק בנפרד את ברכתו הראויה, למרות

אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן לא) צימוקים מצופים בשוקולד, מברך על שניהם, כי שניהם מאכלים טובים כפינו עצמם, ורוצה את שניהם, וכדעת **המחצית השקל** (סימן ריב מגן אברהם ס"ק ה) לגבי מרקחת ודובשנין, שמברך על שניהם, כי כוונתו גם לדובשנים. אך מכיון שאי אפשר להקדים את ברכת הצימוקים, מחמת שהם מצופים, יברך קודם על השוקולד 'שהכל', ויכוין לא לפטור את הצימוקים. ואם יש לו עוד צימוקים שאינם מצופים שוקולד, ואם יש לו פרי עץ אחר לברך עליו, עדיף לברך קודם 'העץ' על הפרי, ואחר כך יברך 'שהכול' על השוקולד.

אגב רואים מדברי האגרות משה, שגם כאשר מברך העץ על הפרי, אינו פוטר את השוקולד, וחולק על הגר"ש אלישיב (הובא בגיליון הקודם). שסובר שכיון ששוקולד הוא ספק העץ, אם בירך העץ על פרי, שוב לא יוכל לברך 'שהכל' על השוקולד, ולכן הורה להקדים את 'השקל לפני הפרי'.

מה שעיקר אצלנו: לדעת **הג"ר אלכסנדר מנדלבוים שליט"א** (וזאת הברכה עמוד 96) ממתק שוקולד עם שברי אגוזים וכדומה, מברך 'שהכל' כי השוקולד הוא העיקר. סברתי דר"ה שיש בתוכה שקד, מחלוקת אם 'שהכל' או מברך כברכת הרוב. שקד מצופה שוקולד יברך על מה שעיקר אצלו, אם העיקר הוא השקד מברך 'העץ', ואם העיקר הוא השוקולד מברך 'שהכל', ואם רוצה את שניהם מברך כברכת הרוב, ואם אינו יודע מי הרוב מברך 'שהכל'.

לדעת **הג"ר מנשה קליין זצ"ל** (משנה הלכות חלק יג סימן טו) אם יש לו פרי אחר, יברך על הפרי 'העץ', ועל השוקולד 'שהכל', ואם אין לו פרי אחר, אם יכול להתעכב, לא יאכל את השקד עד שיסיים דעתו, ואז יברך עליו 'העץ', או להיפך. ואם אי אפשר כיון שרוצה לאכול את שניהם ביחד, יברך 'שהכל' על השוקולד, ופוטר את הפרי, משום שבשעת אכילה אינו רואה את הפרי בעין, ועוד שהמאכל נקרא 'שוקולד' ולא 'שקדים'.

4. מזונות

כל שיש בו: כל הגדון מה עיקר ומה טפל בשוקולד, נכון לגבי מילוי של שקדים ובוטנים וכדומה, אבל לגבי מילוי של גלילות, וופל, כריות וכדומה, יש אומרים שברכתו 'מזונות' מכח הכלל של 'כל שיש בו'. ויש חולקים, שאם רוצה לאכול שוקולד מברך רק 'שהכל', ופוטר את המיני דגן שבאים רק להטעים את השוקולד. וביאור הדבר בגיליון 413 'ברכת שוקולד עם דגניים', וגיליון 414 'טעם דגן בשוקולד'. יבואר אי"ה בגיליון הבא לגבי ברכת הקבוקים.

ברכת מזל טוב לחבר המערכת הג"ר יוסף שלמה בייפוס שליט"א מחבר ספר 'מקרא קודש' ו'עזרה כהלכה' לרגל אירוסיו בנו חתן המופלג הבה"ח חיים יצחק ני"ו מבחירי ישיבת אור ישראל עב"ג בת הג"ר חנוך גורא שליט"א.
יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על ארני התורה והיראה, ויזכו לראות בניו ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות אמן.

שלגבי רקיקים ומרקחת מבואר **במשנ"ב** (סימן קסח ס"ק מה) שאם רוצה את שניהם, מברך שתי ברכות, משום שהרקיקים והמרקחת הם שני דברים חשובים שאוכלם ביחד, אך שקדים עם סוכר זה דבר אחד, ולכן מברך רק על העיקר.

והוסיף הגר"ש ובר, שגם באופן של ספק מברך 'שהכל', כגון שאינו יודע האם הרוב שוקולד או הרוב העץ, וכן באופן שמונח לפניו תערובת של כמה סוגי שוקולדים ממולאים שברכותיהם שונות, ולא יודע מה תכולה של כל אחד מהם, וראוי לברך על הכל 'שהכל', שהרי על הכל אם בירך 'שהכל' יצא, כמבואר **בשו"ע** (סימן רד סעיף יג) **ומשנ"ב** (ס"ק ט).

שיטה דומה לכך, לדעת **הג"ר משה לוי זצ"ל** (ברכת ה' פק"י ט"ז) סוכריה עם שקד, מברך רק 'שהכל' ויכוין לפטור את השקד, כיון שהדרך למצוץ את הסוכריה ובסוף לאכול את השקד, בעצם צריך לברך גם על השקד כי הוא גם עיקר ולא נחשב תערובת, ויש חשש שישכח להוציא את השקד מהפה, עדיף שיכוין בברכת 'שהכל' על הסוכריה לפטור גם את השקד, שהרי על הכל אם בירך 'שהכל' יצא, והמחמיר לברך 'העץ' על פרי אחר תבוא עליו ברכה.

ברכתו 'העץ': לדעת **הג"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל** (שו"ת שבת הלוי חלק ד סימן קסא, חלק ו סימן כד, חלק ז סימן כז אות ה), **והג"ר נתן קופשיץ שליט"א** (בהוראה להג"ר מרדכי הלוי פטרפרינד שליט"א), שקד מצופה שוקולד ברכתו 'העץ' ולא 'שהכל', כיון שהשוקולד הוא טפל, וכמבואר **במשנ"ב** (סימן רב ס"ק סז) לגבי שקד מסוכר, והכלל הוא שכל דבר מצופה מברכים כברכת העיקר ולא כברכת הצפוי. ואינו דומה לדברי **הרמ"א** (סימן ריב סעיף א), שאם אוכל את הטפל לפני העיקר מברך עליו 'שהכל', אם כן היה צריך להיות הדיון שאם מכניס לפה ומוצץ את השוקולד לפני שמגיע לשקד יברך עליו 'שהכל', אבל באמת אינו כן שבכל אופן מברך עליו 'העץ' כי הכל נחשב מאכל אחד, ואינו דומה לרמ"א שהטפל והעיקר הם שני מאכלים נפרדים.

והוסיף הגר"נ קופשיץ, שנחשב כאילו מתחיל מיד לאכול את השקד כי האכילה מתחילה מאז שמכניס את האוכל לפה, ולא מאז שלועס אותו דוקא. וכך מבואר בגדרי 'הפסק', שאם מכניס את האוכל לפה, כבר לא נחשב הפסק, אפילו שעדיין לא לועס אותו.

ומסיים בבשבת הלוי; אבל באופן שמוצץ רק את השוקולד ופולט את השקד, ודאי מברך עליו 'שהכל', כי השוקולד נחשב בפני עצמו. וכן באופן שרוצה רק את השוקולד, ואוכל את השקד רק מפני 'כל תשחית', יתכן שהשוקולד נחשב עיקר ומברך עליו, ועדיין צ"ע.

וכעין זה מופיע **במדריך הכשרות העדה החרדית** (עמוד 82) דר"ה חמוציות מצופות (קינד) 'העץ', דר"ה בוטנים מצופים (קינד) 'האדמה'.

מאיך בספר **שערי הברכה** (ערך שוקולד ממולא עמוד תשסח הערה ט) מצטט בשם הג"ר **שמואל הלוי ואזנר זצ"ל** שברכתו 'שהכל', כיון שהעיקר הוא השוקולד והפירות טפלים ובאים להטעימו. וסותר לכאורה למה שכתב בתשובה שברכתו העץ. וחילק הג"ר **שלמה זלמן עלבאגן שליט"א** (קובץ תפארת צבי עמוד סא) שיש הבדל בין ציפוי עבה של שוקולד שהוא העיקר וברכתו 'שהכל', לציפוי דק שהעיקר הוא המילוי וברכתו העץ. וכן שידדו לחלק **בקובץ מבית לוי** (חלק ז עמוד לט) והניחו בצ"ע.

שתי ברכות: לדעת **הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (שו"ת

משיב כהלכה

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **פיצוחים מתוקים:** פירות מצופים או טחונים ומעורבים בדבש שוכר, הפירות הם העיקר ומברך עליהם 'העץ' ופטר את הדבש והסוכר למרות שהציפוי הוא הרוב, כי הציפוי טפל שבא להכשיר.
- ב. **שיטות נוספות:** יש אומרים שטוב להסיר את הסוכר מהם במקום אחד, ולברך על הסוכר שכואו לבדו שהכל, ועל השקדים העץ, ויש שנהגו לאכולם כאחד ולברך עליהם 'שהכל'.
- ג. **סוכריות ושוקולדים ממואלים:** צדדי החקירה 'שתים שהן ארבע' האם מוגדר כעיקר אחד, וספק אם נחשב 'שוקולד ממואל' או 'פרי מצופה', או מוגדר כשתי עיקרים וספק אם שתי ברכות או ברכה אחת.
- ד. **לפי הרוב:** יש אומרים שהולכים לפי הרוב, ובשוקולדים המצויים רוב המאכל הוא שוקולד, ואם יש מעט שוקולד מברך העץ.
- ה. **שהכל:** יש אומרים שברכתם 'שהכל' כי הציפוי עיקר, וטעמים נוספים, ויש אומרים שצריך לכוין לפטור את המילוי.
- ו. **העץ:** יש אומרים שברכתם 'העץ', ואפילו שמתחיל עם הציפוי, ורק באופן שרוצה רק את השוקולד 'שהכל'.
- ז. **שתי ברכות:** יש אומרים שתי ברכות כי שניהם חשובים לעצמם, ורוצה בשניהם.
- ח. **תלוי בדעת:** יש מחלקים שאם רצונו באחד משניהם יברך עליו, ואם רוצה את שניהם יברך לפי הרוב, ואם אינו יודע מה הרוב יברך 'שהכל'.

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן הזוכה בהגרלת גיליון 418 בסך 100 שקל מזומן האברך המופלג הר"ד ישראל פישר שליט"א כולל 'ליבו חפץ' קרית ספר

שאלה: מה מברכים על קבוקים ובוטנים אמריקאים ובוטנים קראנצ', ומדוע?

חוט שני (עמוד רו), שבט הלוי (חלק ו סימן כד), שבות יצחק (הלכות סוכה עמוד קלו), תשובות והנהגות (כרך ה סימן סג), אמרי יעקב (על חכמת אדם עמוד צו),

הליכות יום ביום (הלכות ברכות חלק ב עמוד תקיד), וזאת הברכה (עמוד 398), שערי הברכה (עמוד תקמט), וישמע משה (חלק ה עמוד מז), אבני ישפה (חלק ד סימן ל).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון נכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. באחד 'קול השו"ן', 'ישיבת מיר ירושלים', תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 6507823-1532
5. במייל 5047867@gmail.com

המדור הוקדש לע"נ האשה הצדקנית מרת לאה בת הר"ר יקותיאל פרלמן ע"ה נלב"ע כ' כסלו תשפ"ד ת.ג.צ.ב.ה.

עדכוני הלכה

דרוש מתרים

למכון 'הילכתא' דרוש פעיל נמרץ להרחבת גבולות הקדושה, להגדיל תורה ולהאדירה. המטרה היא לסייע בהשגת תרומות ומשאבים, לבסס את קיום הפעילות, לפעול ביתר שאת להרבות כבוד שמים, ולהרבות ישעורי הלכה בכל מקום תורה, להוסיף בהדפסת הגיליונות, לבסס את חבורת הילכתא, להפיץ את ידיעת ההלכה בכל רחבי העולם לזכיו הרבים. תנאים טובים למתאימים, ניתן לפנות למערכת הילכתא וליטול חלק בזכויות העצומות.

נושא הגיליון הבא:

'מה מברכים על קבוקים'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת ראש ישיבת מיר הגאון האדיר רבי חיים ליב הלוי שמואלביץ בן הגאון הצדיק רבי רפאל אלתר זצוק"ל נלב"ע ג' טבת תשל"ט ת.ג.צ.ב.ה. הונצח ע"י נכדו הג"ר מרדכי שמואלביץ שליט"א ראש כולל 'שערי חיים'

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
ביורוי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

02-535-0-535 מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

02-6507823 פקס:

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...